

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

טוראי יעקב בן עטר ז"ל

בן שמעון ומרים

נולד בירושלים

בתאריך י"ד באדר א' תרפ"ט, 24/2/1929

התגורר בירושלים

שרת בחיל השריון

נפל בעת מילוי תפקידו בשרותו

ה' בשבט תש"ח, 16/1/1948

נקבר בהר הרצל

אזור: א חלקה: 18 שורה: 6 קבר: 2

בן 19 בנופלו

קורות חיים

בן מרים ושמעון, נולד ביום י"ד באדר א' תרפ"ט (24.2.1929) בירושלים. יעקב היה נצר למשפחה ספרדית אצילה של סופרים ומשכילים וחוקרי כתבי-הקודש, חוטר מגזע הרה"ג חיים בן-עטר בעל "אור החיים", נכד הרה"ג יעקב בן-עטר, ראב"ד לעדת המערביים בירושלים. דודו היה חיים בן-עטר, עורך העיתון היומי "החירות" בזמן שלטון התורכים, שלחם להפצת הלשון העברית והרעיון הציוני והלאומי בארץ-ישראל. עוד בהיותו בבית-הספר העממי הדתי "אהרון" גילה יעקב כשרונות בלתי-מצויים ובעזרת מנהל בית-הספר קיבל מלגה כדי להמשיך בלימודיו. כאשר סיים את לימודיו התיכוניים נתקבל לאוניברסיטה ואף בה קיבל מלגה. באוניברסיטה למד ספרות ערבית, היסטוריה ולשון עברית. הוא התעתד לעסוק בהוראה. יעקב היה פעיל בתנועת "המכבי הצעיר". בהיותו בן 17 וחצי כבר שימש בתפקיד מרכז ארצי של התנועה והתאמץ למזג את "הצופים" עם "מכבי הצעיר" לתנועה אחת בארץ. לרגל תפקידו

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

החינוכיים בתנועה נדרש להשתחרר מהגיוס, אך לא הסכים לכך וניסה למזג לימוד ושירות, כשאר חבריו הסטודנטים בירושלים.

יעקב השתתף בקרבות במבואות ירושלים ונמנה עם אנשי מחלקת הל"ה ("מחלקת ההר"), לוחמי פלמ"ח וחיי"ש שנשלחו כתגבורת לגוש עציון לאחר ההתקפה הגדולה על הגוש ביום 14.1.1948. הלוחמים יצאו לדרכם מהרטוב בליל 15-16 בינואר כשהם עמוסים בנשק, תחמושת וציוד, אך בשל שעת היציאה המאוחרת וקשיי הדרך לא הצליחו להגיע לגוש בעוד לילה. עם שחר התגלתה המחלקה על-ידי כפריים באזור הכפרים בית נטיף, ג'בע וצוריף שהזעיקו את ערביי הסביבה למקום ואלה כיתרו את המחלקה. הלוחמים התארגנו על אחת הגבעות ("גבעת הקרב" כיום) ולחמו בהמוני הערבים עד שנפלו כולם בקרב ביום ה' בשבת תש"ח (16.1.1948). בן 19 היה יעקב בנופלו. הוא נקבר בכפר עציון.

ביום כ"ה בחשוון תש"י (17.11.1949) הועבר עם שאר חללי הגוש למנוחת-עולמים בבית-הקברות הצבאי בהר-הרצל בירושלים.

יעקב בן-עטר

נולד ביום י"ד אדר תרפ"ט (24 בפברואר 1929) בירושלים. גמר את לימודיו התיכוניים בעזרת סטיפנדיה, נכנס לאוניברסיטה ואף כאן קיבל סטיפנדיה. למד ספרות ערבית, היסטוריה ושפה עברית. היה פעיל בתנועת המכבי הצעיר, ובעודו נער בן שבע-עשרה וחצי היה מרכז ארצי של התנועה. התעתד לעבוד בהוראה. לרגל תפקידו החינוכיים בתנועה נדרש להשתחרר מן הגיוס, אך לא הסכים לכך וניסה למזג לימוד ושירות, כשאר חבריו הסטודנטים, אף נפל עמהם. בן תשע-עשרה היה במותו.

אחד אחד

בבית-הספר העממי

יעקב בן-עטר הי"ד היה תלמידי וחניכי למן הכיתה הראשונה ועד סיימו את בית-הספר "בית אהרן" בכיתה הששית, והוא אז בן אחת-עשרה שנה. אחרי-כן רשמתי אותו בבית-הספר התיכון בבית-הכרם, מקום שנתקבל בשמחה ואף ניתנה לו סטיפנדיה.

עוד בשחר ילדותו ניכר יעקב בהליכותיו הנעימות עם חבריו, הוריו ומוריו ועם כל אדם אתו בא במגע. בת-צחוקו המלבבת לא משה ממנו. תמיד חביב, כולו זורח, דיבורו בנחת ובשלווה — אופי יקר.

ובלימודיו — מתמיד ושקדן למופת, מסודר ודייקן; בלא רבב על בגדיו ובלא כתם קל שבקלים במחברותיו. בעל תפיסה וזכרון למופת, קנה לו חכמה משנה לשנה והעשיר את אוצר ידיעותיו בכל מקצוע ומקצוע.

קטן-קומה היה, ילד רך בין חבריו החסונים והמבוגרים ממנו, אך עלה עליהם בשיעור-קומתו הרוחנית. עדין הנפש. שקוע ראשו וכולו בלימוד, ברכישת ידיעות, בהעשרת אוצרו במושגים ובמוצגים. תלמיד-חכם מובהק של הכיתה (בכל כיתה וכיתה) וחבריו נהגו בו כבוד ויחס חברי מצוין, בלא קורטוב של קנאה וטינה, כשם שהוא התייחס אל הכול בחביבות, בנימוס ובדרך-ארץ. את לימודיו בבית-ספרנו סיים כאמור בעודו רך וקטן, אך לא ילדותי ברוחו ובכוחו הנפשי.

ב. בצראוי

מדריך

(מפי חניכו)

יעקב היה לנו מדריך, חבר טוב, מחנך קשיש. ראינו בו דוגמה וסמל. בגישתו החברית, הפשוטה ידע להתקרב אל כל חניך ולקשור קשרים אישיים אמיצים. כמוקסמים היינו יושבים לפניו, כי היטיב להעסיק אותנו בדרכים שונות ולכבוש את לבנו. פעולותיו החינוכיות היו מחושבות ומעמיקות. לכל פעולה התכוון ביסודיות. הביא ספרים לדוגמה, תמונות, מפות וכיו"ב. — ידע להחיות את החומר העיוני ולהקל עלינו את הבנתו.

יעקב היה נוהג לבקר אצל רוב החברים בביתם, היה משוחח עם כל אחד כדבר איש עם רעהו והכיר את כולם, מאוייהם והגיגיהם, אף ידע להושיט עזרה בשעת הצורך ולעודד את הנפש בשעת דכדוך.

דרך חייו

מראשית ימיו ניכרו ביעקב בן-עטר סימני כשרון. כל שנת לימודים גמר בהצטיינות, ונתחבב על כל מוריו. אחר שסיים את חוק לימודיו בבית-הספר

יעקב בן-עטר

התיכון בבית-הכרם, יצא למילוי חובתו הלאומית במסגרת ההכשרה המגויסת של המכבי-הצעיר (גרעין ד').

כשהצטרף לתנועת המכבי-הצעיר בירושלים היה תחילה צנוע ונחבא אל הכלים, אולם עד-מהרה ניכרו נטיותיו וכשרונותיו המיוחדים בהדרכה, ותוך זמן קצר הפך להיות עמוד-התווך של הפעולה החינוכית בסניף.

כמדריך, הנאמן לקו בו חנך מאות צעירים, החליט להצטרף לגרעין ההגשמה של המכבי-הצעיר ובראשית תש"ז יצא להכשרה. לאחר זמן קצר הכירה התנועה בכשרונותיו והוא הוצא להדרכה ארצית, אף נבחר, למרות גילו הצעיר, למיפקדה הארצית של התנועה והיה אחד מפעיליה. כשסיים את השירות נתן דעתו ללמוד, להשתלם ונכנס לאוניברסיטה העברית. יומם ולילה שקד על הלימודים, אף לימד תורה לתלמידים צעירים, כדי לכלכל את עצמו ואת משפחתו, ועם זאת הקדיש זמן רב לתנועה ולשירות הבטחון.

בפרוץ המאורעות שוחרר, כחבר המיפקדה הארצית של תנועת המכבי-הצעיר, מחובת הגיוס המלא, כדי שיוכל להמשיך בהדרכה, אולם בראותו את מצוקת ירושלים התנדב לשירות פעיל. מחלקתו עמדה בקו האש, ורבות מפעולות התגובה וההגנה נעשו על ידה. לא אחת ריחפה סכנת מות על ראשו. חבריו השתוממו כיצד הוא יכול לעמוד בכל הסבל הגופני הזה — הוא חש ברגליו ובעיניו — ועוד יותר השתוממו כי יצא לכפר-עציון, דרך קשה וארוכה, ומי שיער כי תהיה זו גם דרכו האחרונה.

[הבוקר, 9.2.48]

ממכתביו האחרונים

(יומיים לפני מותו)

ל חבר

אגיד לך את האמת בתחילה: במצבנו כיום בירושלים ובמצבי אין לי חשק לכתוב הרבה ולספר. אנו כיום רואים, שומעים ושותקים-סופגים מראות אל תוכנו ומי יודע מתי יעלו מראות אלה עוד הפעם. לולא השכחה, מי יודע לאן היינו מגיעים. ושכחה זו מביאה גם לידי אדישות וקשיחות-הנפש וקהות-ההרגשה.

... ראה נא, אינני שוכח את אשר יבקשו ממני ידידי, אל-נא תשכחני וכתוב גם אתה על הנעשה בין החברה ברעננה ואם תדע — גם בגרעין.

יתכן שאת מכתבך אקרא רק בעוד כחודש או בקירוב לכך, כשאחזור הביתה, אך אין דבר, אף אז ודאי יהא מכתבך דבר בעתו.

... מאחל אני לך הצלחה בעבודתך בתנועה, תפקיד שמאורעות ימינו דחווה לקרן-זוית נשכחה ו"כביכול" פחות חשובה. פעל והפעל!

אחד אחד

לחברה

זה "המכתב" השלישי שאני כותב בחצי שעה זו. שעת "חופש" היא לי, ודומה כי רוצה אני לנצלה עד תומה — בין פעולה לפעולה. לא פעם חשבתי לכתוב לך ת.. כך סתם, אך מעולם לא הוצאתי זאת אל הפועל. אך כעת התגברתי על רגשות שונים ואני כותב. נראה שמאורעות ימינו גרמו לא מעט לכך.

רואה את נקודה זאת (שבסוף המשפט האחרון) ? "קטנטונת" זו מסמנת גם נקודה בחוט מחשבותי. אכן קשה להתרכז, אף כי אנו נעשים קשים יותר מיום ליום.

מרגיש אני כי פתקה זו לא תספק אותך. דומה תהיי לאדם, שהפסיק לאכול באמצע הארוחה ואינו יודע לברר לעצמו בדיוק מה טעמה של ארוחה משונה זו. ויותר ממה שנאמר — לא נאמר, אך סומך אני עליך, כי תדעי לקרוא בין השורות.